

LIETUVOS ENERGETIKOS INSTITUTAS

www.lei.lt

Akademinės etikos

ATMINTINĖ

Parengė:

LEI Akademinės etikos komisija,

akademine.etika@lei.lt

2026 m.

Akademinė etika – visuotinai pripažintų vertybių, principų ir mokslinių praktikų visuma, užtikrinanti mokslinės veiklos, mokslo sklaidos, studijų ir su studijomis susijusios veiklos skaidrumą, sąžiningumą, teisingumą, atsakomybę, asmenų lygybę, nediskriminavimą, akademinę laisvę, pasitikėjimą ir pagarbą.

LEI akademinė bendruomenė – mokslo darbuotojai, doktorantai, tyrėjai ir darbuotojai, tiesiogiai dalyvaujantys mokslo ir studijų veikloje.

LEI akademinės etikos kodeksas – apima pagrindines LEI bendruomenės narių (mokslo darbuotojų, tyrėjų, administracijos ir kitų darbuotojų) profesinės etikos ir bendražmogiško elgesio normas, kurių tiesiogiai neregamentuoja Lietuvos Respublikos teisės aktai, darbo sutartys bei LEI vidaus tvarkos dokumentai. Daugiau informacijos galima rasti LEI interneto svetainės skiltyje „APIE LEI - Valdymas ir struktūra - Akademinės etikos komisija“ (<http://www.lei.lt/>).

Europos tyrėjų etikos kodeksas (The European Code of Conduct for Research Integrity) - pagrindinis šio kodekso tikslas yra padėti tyrėjų bendruomenei įgyvendinti atsakomybę ir būti savireguliacijos sistema. Kodekse aprašomi profesiniai, teisiniai ir etiniai įsipareigojimai, pripažįstama institucinės aplinkos, kurioje vykdomi moksliniai tyrimai, svarba. Todėl šis kodeksas yra svarbus ir taikytinas viešosiomis lėšomis finansuojamiems bei privatiems moksliniams tyrimams, kartu pripažįstant teisėtus jo įgyvendinimo apribojimus (plačiau [LEI interneto svetainės](#) skiltyje „APIE LEI - Valdymas ir struktūra - Akademinės etikos komisija“).

Aurių teisės ir mokslinės veiklos nusižengimai

Aurių teisės yra intelektualinės nuosavybės dalis. Aurių teisių nepaisymas naudojant įvairiuose šaltiniuose esančią informaciją ar pačius šaltinius savo darbuose yra rimtas akademinės etikos pažeidimas. Didžiausi mokslinės veiklos nusižengimai:

- **Klastojimas** (angl. *fabrication*) – išgalvotų tyrimo rezultatų pristatymas kaip tikrų;
- **Falsifikavimas** (angl. *falsification*) – mokslinių tyrimų ar studijų turinio, tyrimų protokolų, gyvenimo aprašymų, mokslinės veiklos aprašymų, atvaizdų, duomenų, įrangos ar procesų padirbinėjimas pateikiant juos netiksliai;
- **Plagiatas** (angl. *plagiarism*) – svetimo kūrinio ar jo dalies pateikimas kaip savo tinkamai nepateikiant citavimo ženklų (pvz., kabučių ar kitokio išskyrimo iš teksto) ir/ar nenurodant šaltinių, kuriais buvo remtasi.

Etiškas dirbtinio intelekto taikymas studijų ir mokslo procese

Dirbtinis intelektas (DI) – tai kompiuterinės sistemos, gebančios atlikti užduotis, kurios reikalauja žmogiškojo intelekto. DI sistemos mokomos naudojant didelius duomenų kiekius;

Generatyvinis DI – dirbtinio intelekto technologija, gebanti kurti naują turinį (pvz., vaizdus ar tekstą) pagal pateiktą užklausą ar nurodytus kriterijus;

Akademinės etikos nusizengimai Atmintinė

Generatyvinio DI įrankiai – platformos, kuriose įdiegti generatyvinio dirbtinio intelekto modeliai ir kurios leidžia vartotojams, naudojant paprastas ir intuityvias sąsajas generuoti tekstą, vaizdus ar kitą turinį;

DI įrankių taikymo pavojai – generatyviniai DI modeliai dažnai susiduria su haliucinacijų problema, kai modelio pateikiamas turinys nėra paremtas realiais duomenimis ar logika. Haliucinacijų pavyzdžiai - neegzistuojančių šaltinių, metodų, įvykių ir pan. įtraukimas į sukurtą turinį.

SVARBU. Naudojant DI įrankius, būtina patikrinti visą sukurtą turinį!

Dirbtinio intelekto etiško naudojimo mokslo ir studijų procese gairės – Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybos sudaryti ir patvirtinti atsakingo ir etiško naudojimo principai.

Keletas svarbiausių punktų:

1. „Neetiškai panaudoti DI rezultatai traktuojami kaip plagiatas arba kiti akademinio sąžiningumo pažeidimo atvejai.“
2. „... atsakomybę už DI rezultatus, su jų pateikimu susijusias rizikas ir jų valdymą turi prisiimti tuos rezultatus pateikęs asmuo“
3. „... DI įrankių pasirinkimas turi būti skaidrus, pagrįstas ir deklaruojamas.“
4. „Tyrėjai ir studentai, atverdami duomenis, turėtų įvertinti generatyvinio DI technologijų plėtros keliamas tyrimų saugumo (užsienio valstybių ar nevalstybinių subjektų intervencijos) rizikas.“
5. „Autoriai, pateikdami generatyvinio DI rezultatus, cituojamus savo moksliniame kūrinyje, turėtų nurodyti naudotą generatyvinio DI įrankį ir jo panaudojimo datą.“

Akademinės etikos pažeidimų nagrinėjimas

Galimus LEI darbuotojų akademinės etikos pažeidimus nagrinėja LEI akademinės etikos komisija.

Pranešimai, nusiskundimai, paaiškinimai ir kiti dokumentai apie LEI akademinės etikos kodekso

pažeidimus pateikiami: elektroniniu paštu akademine.etika@lei.lt, įteikiami Komisijos pirmininkui asmeniškai, užpildomi elektroniniu būdu LEI intranete (skiltis „Pranešti akademinės etikos komisijai“) arba interneto svetainėje, akademinės etikos komisijos skiltyje:

TITULINIS ► APIE LEI ► VALDYMAS IR STRUKTŪRA ► Akademinės etikos komisija

AKADEMINĖS ETIKOS KOMISIJA

Pranešti apie akademinės etikos pažeidimus galite užpildę pranešimo formą ir įteikę komisijos pirmininkui/atsiuntę komisijai el. paštu akademine.etika@lei.lt, arba galite pranešimą užpildyti el. būdu:

- LEI intranete, skiltis „Pranešti“, „Pranešti Akademinės etikos komisijai“
- Parsisiųsti pranešimo apie galimą akademinės etikos pažeidimą formą (Word)
- Pildyti pranešimą apie galimą akademinės etikos pažeidimą el. būdu (anonimiškai)

Mokslinė ir eksperimentinė tiriamoji veikla Atmintinė

Moksliniai tyrimai ir eksperimentinė plėtra (MTEP) – sisteminga kūrybinė gamtos, žmogaus, kultūros ir visuomenės pažinimo veikla bei jos rezultatų panaudojimas.

LIETUVOS ENERGETIKOS INSTITUTAS

Kvalifikaciniai mokslo darbuotojų dokumentai (kvalifikaciniai reikalavimai mokslo darbuotojų atestacijai ir konkursui) prieinami:

- LEI darbuotojams – LEI intraneto skiltyje „Dokumentai - Instituto veiklos dokumentai“;
- Ne LEI darbuotojams – LEI interneto svetainėje (<https://www.lei.lt/>) skiltyje „APIE LEI – Veiklos dokumentai“.

Mokslinės veiklos vertinimo dokumentai (mokslo darbų vertinimo nuostatai) prieinami:

LEI darbuotojams – LEI intraneto skiltyje „Dokumentai - Instituto veiklos dokumentai“.

SVARBU. Pagal mokslo darbų vertinimo rezultatus institutui skiriamas finansavimas, sprendžiama dėl darbuotojų atitikimo kvalifikaciniams reikalavimams.

Moksliniai tyrimai, eksperimentinė plėtra, inovacijos ir atvira prieiga (LEI darbuotojams pasiekiami LEI intraneto skiltyje „Dokumentai - Instituto veiklos dokumentai“) apima:

- Lietuvos energetikos instituto mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtos ir inovacijų projektų finansavimo nuostatus
- Instituto intelektinės nuosavybės valdymo nuostatus
- LEI mokslinių ataskaitų įforminimo rekomendacijas
- Lietuvos energetikos instituto mokslininkų ir kitų tyrėjų publikacijų tarptautiniuose mokslo žurnaluose, tarptautiniu mastu pripažintose

leidyklose išleistų monografijų (knygų) ir jų skyrių bei patentų skatinimo tvarkos aprašą, Lietuvos energetikos instituto visuomenės informavimo apie MTEPI pasiekimus tvarką.

- MTEP veiklų priartinimo prie piliečių strategiją ir kt.

Mokslo rezultatų vertinimo priemonės - pripažinti ir plačiausiai naudojami įrankiai yra *Clarivate InCites* ir *Elsevier SciVal*. *Web of Science* (Clarivate) ir *Scopus* (Elsevier) yra komerciniai produktai, prieinami tik juos prenumeruojančių institucijų vartotojams. Duomenų bazėje *Web of Science* indeksuojamų žurnalų sąrašas laisvai prieinamas adresu <https://mjl.clarivate.com/home>, o duomenų bazėje *SCImago Journal & Country Rank* <https://www.scimagojr.com> galima rasti žurnalus, indeksuojamus duomenų bazėje *Scopus*.

Žurnalų vertinimo rodikliai duomenų bazėse:

Web of Science:

- **Cituojamumo rodiklis** (angl. Impact Factor, IF) – rodo žurnalo cituojamumą.
- **Agreguotasis cituojamumo rodiklis** (angl. *Aggregate Impact Factor, AIF*) – rodo mokslo kategorijos žurnalų vidutinį cituojamumą.
- **Kvartilis mokslo kategorijoje** (angl. Quartile in Category, Q) – žurnalai vertinami 4 kvartiliais: nuo aukščiausių cituojamumo rodiklių (kvartilis Q1) iki žemiausių (kvartilis Q4).

Scopus:

- **CiteScore rodiklis** (angl. CiteScore) – žurnalo straipsnių, publikuotų per praėjusius ketverius metus, citavimo vidurkis einamaisiais metais.
- **Normuotasis žurnalo cituojamumo rodiklis** (angl. Source-Normalized Impact per Paper, SNIP) – rodo citavimų poveikį atsižvelgiant į tikėtiną citavimų skaičių skirtingose mokslų kryptyse.
- **SCImago žurnalų rodiklis** (angl. SCImago Journal Rank, SJR) – įvertina cituojančio šaltinio svarbą.
- **CiteScore procentilis** (angl. CiteScore Percentile) arba **CiteScore kvartilis** (angl. CiteScore Quartile) – rodo santykinę žurnalo vietą mokslo kryptyje pagal CiteScore rodiklį.

Publikacijos Atmintinė

Mokslinė publikacija (straipsnis) – recenzuojamas nustatytos struktūros mokslinis darbas, kuriame pateikiamos metodologinės ir teorinės mokslinio tyrimo prielaidos, suformuluota mokslinė problema, problemos sprendimo tikslai ir uždaviniai, mokslinio tyrimo metodai, išvados, rezultatų reikšmė sprendžiamai problemai.

Mokslinio straipsnio struktūra (IMRaD)

Antraštė ir santrauka.

- **Ivadas** – kodėl atliktas tyrimas?
Bendras kontekstas, esama situacija, problemos pagrindimas, tyrimo tikslas.
- **Metodų** dalis – kas atlikta?
Kokie veiksmai buvo atlikti siekiant atsakyti į tyrimo klausimą?
- **Rezultatų** dalis – kas nustatyta?
Rezultatai (duomenys).
- **Diskusijų dalis** - kaip tyrimas prisideda prie mokslo srities vystymo?
- Sprendimai ir išvados.

Literatūra, padėkos.

Publikavimo etika

Rengiant publikacijas būtina vadovautis LEI akademinės etikos kodeksu Lietuvos universitetų rektorių konferencijos priimtomis publikavimo etikos gairėmis, laikytis bendrųjų autorystės principų, tinkamai nurodyti cituojamus literatūros šaltinius.

Citavimas, citavimo metodai

Citata – trumpa ištrauka iš kito kūrinio, skirta autoriaus teiginiams pagrįsti, paaiškinti arba pateikti nuorodą į kito autoriaus požiūrį, suformuluotą originale.

Visus moksliniame darbe cituotus, analizuotus ir apibendrintus šaltinius būtina nurodyti tiek tekste, tiek literatūros sąrašė.

Citavimo metodų pavyzdžiai:

- Po pastraipos skliaustuose rašoma šaltinio autoriaus pavardė ir publikavimo metai, pvz.: (Pavardenis, 2021).
- Nuorodos rašomos laužtiniuose [1] arba lenktiniuose (1) skliaustuose (rašant tuo pačiu šrifto dydžiu).

SVARBU. LEI mokslinėse ataskaitose cituotų šaltinių nurodymas apibrėžtas LEI mokslinių ataskaitų įforminimo rekomendacijose; disertacijoje - disertacijos parengimo reikalavimuose.

Įprasta, kad konkretus žurnalas nurodo šaltinių citavimo būdą.

Parengė

LEI Akademinės etikos komisija,

akademine.etika@lei.lt

2026 m.

